

Solosang og spil til begravelser

*Af Anders og Henriette Hald
Kirke-/operasanger og organist*

Nærmere Gud til dig. Ja, hvordan kommer vi det?

Som organist oplever jeg meget ofte forespørgsler fra de pårørende eller præsten om solosang og spil. De pårørende er i sorg og ønsker måske en speciel afskedshilsen til afdøde. Eller måske har afdøde haft en yndlingsmelodi, som er det sidste eget ønske at få spillet eller sunget. Intentionerne er de bedste, men mange har ikke en kirkelig baggrund for at vide, hvad der vil virke godt til en begravelse. Det er mit indtryk, at bedemanden ofte ikke kan, vil eller ønsker at blande sig i den del af højtideligheden, der foregår i kirken. Ligeledes kan præsten ikke pålægge kirkesanger og organist at indstudere og fremføre mange forskellige ønsker, da dette slet ikke er en del af deres lønramme. Derfor resulterer dette i en venlig med bestemt afvisning af de pårørendes ønsker.

Men er det nu også det rigtige at gøre?

Der, hvor ord ikke længere kan række til at løse op for den store sorg, rækker musikken ud over alle grænser - trøster, fylder og forener. I denne situation er det så vigtigt som kirke at tænke på, hvordan vi kan lindre. Når sorgen er altoverskyggende, er nærvær vigtigt. Noget af det mest intense nærvær, jeg oplever til begravelser eller bisættelser, er, når der spilles eller synges noget musik, som kan løsne op og trøste - musik eller sang, som har en relation til oplevelser eller minder for de pårørende. Her kan en familie måske få deres særlige fællesskabsfølelse frem.

Tidligere talte vore mange kernesalmer stærkt til den enkle. Her har vi haft et traditionstab, så vore skønne salmer desværre ikke er helt så kendte for folk længere. Det er meget ærgerligt, da der her er tale om ord, man både kan leve og dø på. Derfor er jeg også af den opfattelse, at ligesom præstens tale gøres personlig sammen med forkyndelsen af Guds levende ord, ja, så kan et soloindslag åbne op og gøre salmer m.v. mere nærværende for de pårørende, ved at de derigennem også får lov til at give deres besyv med og sætte deres præg på en del af begravelsesceremonien.

Men her må vi vejlede de pårørende om, hvad der egner sig til kirken og hvad der ikke gør. Hvert enkelt tilfælde må tages op til revision. Vi mener, der er en mangel i begravelsesceremonien. Der er ligesom ikke aftalt nogle retningslinier for sang og musikønsker fra afdøde eller familien. Vi står ofte tilbage med en følelse af, at højtideligheden i kirken har virket på de pårørende som et lidt lukket ritual, der ikke rigtig nåede ud. Kendskabet og fortroligheden med den kirkelige handling og salmerne er jo desværre ikke så naturlig en del af det moderne menneskes liv.

Tidligere var det normen, at der blev afholdt udsyngning i hjemmet, dernæst højtidelighed i kirken efterfulgt af en mindesammenkomst med masser af fællessang/ salmer og taler - en mere direkte forbindelse mellem kirke og hjem og flere forskellige måder, hvorpå man kunne få sagt

farvel. Vi er blevet bedre til at tale om sorgen og døden, men vi har nok stadig meget at lære af folk i syden, som tænder lys eller ligefrem hyrer grædekoner. Ja, der er mange måder at udtrykke sin sorg på. I dag oplever vi mere og mere, at alt samles i højtideligheden i kirken, og det giver en ekstra udfordrende dimension for præsten og kirken øvrige personale.

Her kunne man måske overveje at tage ”de pårørendes særlige ønsker” (hvis de ligger indenfor rimelighedens grænser) med i kirkesangerstillingen, hvis man har en dygtig kirkesanger, som ønsker at synge solo m.m., eller også kunne det være en del af organiststillingen, at organisten spiller solo og hyrer fløjte, trompet eller andet ønsket instrument og spiller sammen med dem. Naturligvis er dette kun en mulighed, hvis det er i organistens interesse, at få det med i organiststillingen - ellers må der henvises til solister.

Her synes vi, solosang og spil kommer ind i billedet som den ideelle løsning. Hver præst og bedemand bør have nogle kontakter til musikere, som tager ud og leverer soloindslag med respekt for kirken og Guds ord, så sang, ord og toner går op i en højere enhed. Disse musikere må så, efter henvendelse fra f. eks. bedemand, præst eller de pårørende, tage en snak med præsten om, hvad man i den pågældende kirke vurderer som værende rimeligt at tage med i et soloindslag.

Det er uhyre vigtigt at være imødekommende, men det er heller ikke rigtigt at sige ja til alt.

Ofte ønsker de pårørende en sang, de har holdt af, sunget som fællessalme. For at tage et kendt eksempel: ”Om lidt bli’r her stille”. Det kan virke så stort, hvis denne sang f.eks. spilles på trompet lige efter præstens tale. Synges den derimod som fællessalme, hvor ingen er enige om pausernes længde, så falder den efter vores mening til jorden i stedet for at stige til himlen.

Har man oplevet, at et ønske fra de pårørende har resulteret i en dårlig oplevelse eller ikke er faldet i tråd med resten af den kirkelige handling, er det let næste gang at sige nej. Derfor er det meget vigtigt med den helt rigtige rådgivning og kærlig vejledning, så indslaget bliver et smukt løft, men i tråd med resten af den kirkelige handling.

Det er vigtigt i hvert tilfælde at tage en snak om, hvad der vil egne sig bedst. Det kan være en sang, som afdøde har kendt eller holdt af, f.eks.: Tak for hvad du os har undt, Tak er kun et fattigt ord, Solen er så rød mor, eller en salme sunget rigtig smukt. Man kunne foreslå de pårørende at læse påskesalmerne som f.eks. Tag det sorte kors fra graven og alle helgensalmerne, som er salmer, der både trøster men også giver håb. Det er til at overskue i stedet for at sidde og kigge i hele salmebogen. Hvad f.eks. med Händels Largo, eller Jeg har hørt om en stad i det høje?

Jeg tror, vi kan nå meget længere, end vi er nu, hvis præst, organist og bedemand kan være hinandens sparringspartnere i et forsøg på at give de pårørende den smukkeste mulige begravelse. Trods forskellige opfattelser, uddannelser og indgangsvinkler til arbejdet må vi tale sammen og udarbejde nogle retningslinier. Det kan f. eks. foregå på følgende måde:

- 1 De pårørende kommer med deres ønske til bedemanden eller præsten.

- 2 Bedemanden tager kontakt til præsten.
- 3 Hvis ønsket accepteres i den pågældende kirke eller kapel, kontakter bedemanden eller præsten solister eller hyrer organist og/eller kirkesanger til opgaven.
- 4 Solisterne taler med præsten om, hvor i ceremonien indslaget skal være.
- 5 Bedemanden afregner med de pårørende – eller de pårørende afregner selv med solisterne.

Vi ser, hvordan bedemanden, præsten og kirkens øvrige personale gang på gang bestræber sig på at gøre en begravelse/bisættelse ekstra højtidelig med ønsket om at imødekomme de pårørendes ønsker, og her skabes mange smukke resultater, som bør roses.

Som organist og kirke-/operasanger kommer vi ofte ud til kirkelige handlinger og laver et soloindslag. Det taler meget stærkt til mennesker, når et yndlingsstykke, sang eller musik, bliver en sidste afskedshilsen og måske løfter en flig af evigheden.